Til
Klima- og miljøminister Ola Elvestuen
Landbruks- og matminister Jon Georg Dale

Vår saksbehandler: Karoline A. Hustad 23. August 2018

Erstatningsoppgjør etter ulveskadene i Nord- Østerdal

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk Sau og Geit ber med dette om at de samme retningslinjene legges til grunn for erstatningsoppgjøret etter årets omfattende ulveskader i Hedmark som for ulveskadene i Akershus og Oppland i 2017.

Det har aldri før vært så store tap av husdyr til ulv innenfor ett område som det bøndene i Nord-Østerdalen opplever i år. Så langt er det gjenfunnet ca. 350 sau og lam som er tatt til ulv[1]. De reelle tapstallene er trolig over 1 000, og vil fremdeles kunne stige.

Så langt i år er det brukt 9 227 timer på ekstraordinært tilsyn, noe som tilsvarer kr 1 688 541 i merkostnader for berørte beitebrukere med en timestas på kr 183. I tillegg kommer ekstrakostnader til blant annet kjøring som ugjør ca kr 118 678[2], samt tapt utmarsbeitetilskudd.

Etter de høye tapene til ulv på Hadeland, Hurdal og Toten i 2017 ble det gitt egne retningslinjer til Fylkesmannen i Akershus og Oppland for å sikre tilstrekkelig økonomisk kompensasjon til berørte beitebrukere og beitelag. Begrunnelsen var at angrepene på Hadeland var av ekstraordinær karakter, og at gjeldende erstatningsordninger ikke var tilfredsstillende i en slik situasjon.

Mens det på Hadeland, Hurdal og Toten i 2017 kun var èn ulv som herjet er det registrert opp til fem ulver i Tolga, Tynset og Rendalen i sommer. Skadene som ulvene i Hedmark har medført er allerede mer omfattende enn skadene i Akershus og Oppland i fjor. Berørte beitebrukere i Nord-Østerdalen opplever de samme økonomiske utfordringene som på Hadeland, og har behov for en rask avklaring av hvilken økonomisk kompensasjon som vil

[1] Kadavrene ligger foreløpig ikke i rovbase.
[2] Foreløpig er det dokumentert 24 220 km i ekstraordinær kjøring, og det er lagt til grunn en kilometersats på kr 4,90.

bli gitt.

Både den psykiske og økonomiske belastningen for beitebrukerne i Hedmark er ekstra krevende sett i lys av at flere av de samme beitebrukerne ble påført store tap til ulv også i 2016. Dette uten at det ble gitt en ekstraordinær kompensasjon tilsvarende som for Akershus og Oppland i 2017.

Nord-Østerdalen er beitepriroitert område. Likevel gir flere beitebrukere i området uttrykk for at de vurderer å nedlegge gårdsdriften som følge av den psykiske og økonomiske belastningen som gjentatte ulveangrep over flere beitesesonger medfører. Det er derfor svært viktig at det blir vedtatt en erstatningsordning som bidrar til å redusere bøndenes økonomiske belastning i området.

I det følgende gis det en oppsummering av beitenæringa sitt økonomiske tap som følge av ulvens tilstedeværelse, og som ikke dekkes av eksisterende erstatningsordninger.

1. Erstatning for tapt utmarksbeitetilskudd

Det er et krav om å ha sau på utmarksbeite i minst 5 uker for å motta utmarksbeitetilskudd. Når det ikke er mulig å ha sau på utmarksbeite over en slik periode på grunn av risikoen for rovviltangrep medfører dette at retten til utmarksbeitetilskudd bortfaller.

Utmarksbeitetilskuddet er et virkemiddel som ligger under jordbruksavtalen og Landbruks- og matdepartementet. Tilskuddet har som formål å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk innenfor de målsettinger Stortinget har trukket opp. Vi mener det er feil at jordbruket skal ta kostnaden når dyreeier, på grunn av den rådende rovdyrpolitikken, ikke oppfyller vilkårene for utmarksbeitetilskudd.

For beitebrukerne i Akershus og Oppland i 2017 som ikke oppfylte kravet til ordinær utbetaling av utmarksbeitetilskudd ble det benyttet en sats på kr 185 pr dyr for sau. Det er så langt dokumentert at det ikke oppnås utmarksbeitetilskudd for 1 129 dyr som følge av ulv i Nord-Østerdalen. Dette utgjør tapte inntekter på kr 208 865 dersom fjorårets sats legges til grunn.

Vi krever at alle beitebrukere med dyr som ikke oppnår 5 uker på utmarksbeite pga. rovvilt skal få utbetalt fullt utmarksbeitetilskudd på 185 kr per dyr. Det kreves videre at dette må gjelde for alle dyr som ved normal situasjon i beiteområdet ville bli sluppet på utmarksbeite. Ved tilfeller der besetninger har blitt sluppet på utmarksbeite, skal det legges 100 % vekt på dyr som er sluppet og ikke antall dyr sanket.

Vi krever, med begrunnelsene ovenfor, at alle kostnader for utbetaling av utmarksbeitetilskudd til dyreeiere som ikke oppfyller vilkårene dekkes av Klima- og miljødepartementet.

2. Erstatning for tapt tilskudd og administrativt merarbeid i beitelag

I beregningen av tilskudd til beitelaga er det antall sankede dyr som er avgjørende for hvilket tilskudd som skal gis, i tillegg til at dyra må ha vært på utmarksbeite i 5 uker. Inntektsgrunnlaget til beitelaga reduseres dermed ved at færre dyr er på utmarksbeite, i tillegg til at inntektsgrunnlaget reduseres i takt med størrelsen på et eventuelt rovdyrangrep. Dette skjer samtidig som at beitelagets administrative utgifter naturligvis også øker.

Vi krever at beitelaga får utbetalt tilskudd til beitedyr som ved en ordinær beitesesong. Tilskuddet utbetales på bakgrunn av satsen i det enkelte fylke. Videre kreves det at beitelaga får erstattet sine økte administrasjonsutgifter ved rovviltangrep.

3. Erstatning i besetninger uten tap av dyr eller tap av få dyr

Det er bare husdyreiere som har fått husdyr drept eller skadet av rovvilt som kan søke om erstatning etter «Forskrift om erstatning når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt». Ulvens tilstedeværelse medfører imidlertid en økonomisk belastning også for de uten faktiske tap. Ved rovviltangrep er alle beitebrukere i området med på å bidra til avklaring av situasjonen, uten hensyn til om de selv er rammet. En vesentlig merkostnad for beitebrukerne i disse besetningene er dermed knyttet til ekstraordinært tilsyn, leting etter døde dyr etc. Det er realistisk å anta at taps- og skadeomfang ville vært høyere uten denne ekstraordinære innsatsen.

Dagens erstatningsordning er heller ikke tilstrekkelig for å dekke de reelle tapene til de med små tap av husdyr i sin besetning. Dette er fordi erstatning for merkostnader sees i sammenheng med antall tapte dyr, og i praksis dermed avkortes.

Det ble åpnet for at samtlige beitebrukere i Akershus og Oppland i 2017 kunne søke om å få kompensert relevante og rimelige utgifter. Det ble stilt krav om at brukere skulle kunne begrunne og sannsynliggjøre utgifter som ble søkt kompensert.

Vi krever at også beitebrukere og beitelag uten tap av husdyr eller små tap gis erstatning for å dekke følgekostnadene av ulvens tilstedeværelse i Hedmark.

Med hilsen

Lars Petter Bartnes	Kjell Erik Berntsen	Merete Furuberg
Norges Bondelag	Norsk Sau og Geit	Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Kopi:
Fylkesmannen i Hedmark
Brevet sendes også internt i våre organisasjoner og til de berørte beitelaga.